

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ
НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ У ВНЗ»**

підготовки магістрів

спеціальності 8.01010601 «Соціальна педагогіка»

Слов'янськ - 2015

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Організація та управління навчальним процесом у ВНЗ» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 8.01010601 «Соціальна педагогіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Міждисциплінарні зв'язки: програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена з примірною «структурою програми навчального курсу» (за вимогами ECTS), затвердженою МОН України лист №14/18, 2-715 від 09. 04.2004 р. І є самостійною дисципліною, що дає можливість визначити змістові модулі навчання з кожної дисципліни, узгоджувати кредитні системи оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти і забезпечена зовнішніми та внутрішніми державними та громадськими системами контролю якості освіти. Курс дисципліни, яка вивчається пов'язаний з курсами «Методика викладання соціально-педагогічних дисциплін», «Педагогіка вищої школи», «Вища освіта і Болонський процес».

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

1. Загальнотеоретичні засади дидактики вищої школи.
2. Навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі.
3. Викладач вищого навчального закладу.

1. МЕТА Й ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Мета** вивчення навчальної дисципліни «Організація та управління навчальним процесом у ВНЗ» — засвоїти основні теоретико-методологічні та нормативні положення, вимоги щодо організації правління навчальним процесом у вищих навчальних закладах. Особливо слід відзначити сучасні підходи щодо організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України, що зорієнтовані на модернізацію вищої освіти до європейських вимог.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Організація та управління навчальним процесом у ВНЗ» є мотивувати здобувачів вищої освіти до:

- активного осмислення особливостей змісту, структури поняття «організація навчального процесу у ВНЗ»;
- пошуку інформації з науково-методичних періодичних видань;
- набуття навичок обробки досвіду організації навчального процесу у ВНЗ в Україні;
- створення власного «банку» технологій організації та управління навчальним процесом у ВНЗ.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- зміст та структуру вищої педагогічної освіти, закономірності навчального процесу в педвузі;
 - вимоги до сучасного викладача - спеціаліста нового типу;
 - форми організації сумісної діяльності педагога і здобувача вищої освіти ;
 - комунікативну культуру викладача вузу, стилі професійно-педагогічного спілкування;
- уміти:**
- визначати суб'єктів та об'єктів навчального процесу у ВНЗ;
 - виявляти закономірності соціального, політичного та економічного розвитку вузу;
 - теоретично обґрунтовувати необхідність та перспективність використання інноваційних методик у роботі зі студентами;
 - визначати основні напрямки діяльності ВНЗ.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 108 годин / 3 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Загальнотеоретичні засади дидактики вищої школи

Тема 1. Поняття про дидактику вищої школи.

Форми, методи і засоби організації навчально-пізнавального процесу. Структура навчально-пізнавального процесу. Поняття про дидактику в класичній спадщині та сучасності. Принципи вузівської педагогіки. Учасники навчально-виховного процесу. Інтенсифікація дидактичної підготовки майбутнього вчителя.

Тема 2. Зміст вищої освіти. Його особливості в вузах України.

Поняття про зміст вищої освіти. Основні документи, що регламентують зміст вищої освіти. Навчальний план ВНЗ. Учасники навчально-виховного процесу. Наукова робота здобувачів вищої освіти у системі їх професійної підготовки. Науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу.

Змістовий модуль II. Навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі

Тема 3. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти.

Поняття про навчально-виховний процес у ВНЗ. Поняття про організаційні форми. Лекція у вузі: види, структура, вимоги. Методика підготовки і проведення лекції. Лекторська майстерність викладача. Критерії оцінки лекції. Оптимізація навчально-виховного процесу. Контроль, облік та оцінка знань здобувачів вищої освіти. Семінарські заняття. Вимоги і методика проведення семінарів у вузі. Лабораторно-практичні заняття.

Індивідуальна, фронтальна, групова форми роботи зі здобувачами вищої освіти на заняттях: сутність, переваги, вимоги, методика використання

в процесі навчання. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти: сутність, вимоги, характер. Нетрадиційні форми і методи навчання, їх класифікація, методика проведення, Ділові ігри як форма активного навчання.

Тема 4. Методи викладання у вищій школі

Метод як категорія педагогіки. Проблема класифікації методів навчання. Загальна характеристика методів навчання. Словесні методи та їх характеристика. Особливості наочних методів навчання у вузі. Практичні методи навчання. Гнучкі технології навчання та засоби їх використання. Застосування в навчальному процесу інтерактивних методів навчання. Використання Інтернету при вивченні дисциплін психолого-педагогічного циклу.

Тема 5. Нові педагогічні технології навчання у вищій школі

Проблемне навчання у вищій школі. Програмоване навчання. Модульне навчання. Дистанційне навчання. Нові педагогічні технології навчання. Мультимедійні засоби навчання. Навчання здобувачів вищої освіти за творчим індивідуальним планом.

Тема 6. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти у вищій школі.

Сутність, зміст і завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Види самостійної навчальної роботи здобувачів вищої освіти. Контроль за самостійною роботою здобувачів вищої освіти. Наукова організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Умови ефективності організації самостійної роботи. Самоосвіта здобувачів вищої освіти.

Змістовий модуль III. Викладач вищої школи

Тема 7. Педагогічна професія: виникнення і розвиток. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу.

Методологічні засади підготовки педагога. Структура професійної діяльності викладача вузу. Вимоги до викладача вузу. Сутність педагогічної майстерності, її складові. Педагогічна культура викладача. Культура мови. Ораторське мистецтво викладача. Педагогічна техніка. Культура педагогічного спілкування. Педагогічне управління навчальним процесом у вузі.

Тема 8. Самоосвіта та самовдосконалення викладача вузу

Умови та шляхи професійного самовдосконалення викладача. Професійна культура викладача. Самоосвіта і самовиховання викладача вузу. Наукова організація праці викладача. Оптимізація взаємин здобувачів вищої освіти і викладачів у процесі навчання.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Карамушка Л. М. Психологія управління. – К.: Міленіум, 2003.
2. Левина М. М. Технологии профессионального педагогического образования. – М.: Издат. центр «Академия», 2001.

3. Лекції з педагогіки вищої школи /За ред. В. І. Лозової. – Харків: «ОВС», 2006.
4. Менеджмент освіти: Навчально-методичний посібник /Укл. О. О. Ліннік. – Луганськ: Знання, 2008.
5. Никитина Н. И., Железнякова О. М., Петухов М. А. Основы профессионально-педагогической деятельности. – М.: Мастерство, 2002.
6. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідальність /Я. Я. Болюбаш, І. Є. Булах, М. Р. Мруга, І. В. Філончук. – К.: Майстер-клас, 2007.
7. Пидкасистый П. И. Организация учебно-познавательной деятельности студентов. – М.: Пед. общество России, 2004.
8. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. – М.: Народное образование, 1998.
9. Столяренко Л. Д. Педагогическая психология. – Р.н/Д.: «Феникс», 2000.
10. Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний. – М., 1975.
11. Цехмістрова Г. С., Фоменко Н. А. Управління в освіті та педагогічна діагностика. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005.
12. Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.
13. Шамова Т. И., Давыденко Т. М., Шибанова Г. Н. Управление образовательными системами. – М., 2002.
14. Шамова Т. И., Третьяков П. И., Капустин Н. П. Управление образовательными системами. – М., 2002.
15. Яресько К. В. Культура управління навчальною діяльністю студентів. – Харків: ХНУРЕ, 2004.

Допоміжна:

1. Аванесов В. С., Хохлова Т. С., Ступак Ю. А. и др. Педагогические тесты. Вопросы разработки и применения. – Дніпропетровськ: Пороги, 2005.
2. Белкин Е.Л., Карпов В. В., Харнаш П. И. Дидактические проблемы управления познавательной деятельностью. – Ярославль, 1974.
3. Булах І. Є., Мруга М. Р. Створюємо якісний тест. – К.: Майстер-клас, 2006.
4. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. – М.: Высш. шк., 1991.
5. Добронравова И. С. Синергетика: становление линейного мышления. – К., 1980.
6. Єльнікова Г. В. Основи адаптивного управління (тексти лекцій) – Х.: Видав. гр. «Основа», 2004.
7. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение. – К.: ВШ, 1990.

8. Купцова Г. И. Формирование у студентов способности к самоуправлению учебно-познавательной деятельностью. Методические рекомендации. – М.: МГПИ им. В.И.Ленина, 1989.
9. Педагогика / Под ред. П. И. Пидкасистого. – М.: Пед. общество России, 1998.
10. Подласый П. И. Педагогика: Новый курс: В 2 кн. – Кн.1: Общие основы. Процесс обучения. – М.: Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 2002.
11. Попков В. А., Коржуев А. В. Дидактика высшей школы. – М.: Издат. центр «Академия», 2004.
12. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К.: Вища школа, 2005.
13. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности. – М.: .: Издат. центр «Академия», 2003.
14. Стефановская Т. А. Технология обучения педагогике в вузе. Методическое пособие. – М.: Изд-во «Совершенство», 2000.
15. Уемов А., Сараева И., Цофнас А. Общая теория систем для гуманитариев. – Изд-во «Университет Редивива», 2001.
16. Формирование учебной деятельности студентов / Под ред. В. Я. Ляудис. – М.: Изд-во Московского ун-та, 1989.
17. Фролов П. Т. Системный подход в управлении педагогическим процессом в школе. – Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1984.
18. Хакен Г. Основные понятия синергетики //Синергетическая парадигма. – М.: Мир, 2000.
19. Хуторской А. В. Современная дидактика. – СПб.: Питер, 2001.
20. Щербань Ю. Ю. Обучение как процесс управления познавательной деятельностью учащихся. – М., 1973.
21. Щуркова Н. Е. Педагогическая технология. – М.: Пед. общество России, 2005.
22. Якунин В. А. Обучение как процесс управления: Психологические аспекты. – Л., 1988.
23. Ярощук Л. Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010.

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання:

залік у 10 семестрі

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- поточне тестування на практичних заняттях та в процесі консультативної роботи;
- опитування та бесіди на практичних заняттях;
- перевірка виписок, тез та конспектів літературних джерел;
- поточні та підсумкові контрольні роботи;
- оцінка самостійної роботи.